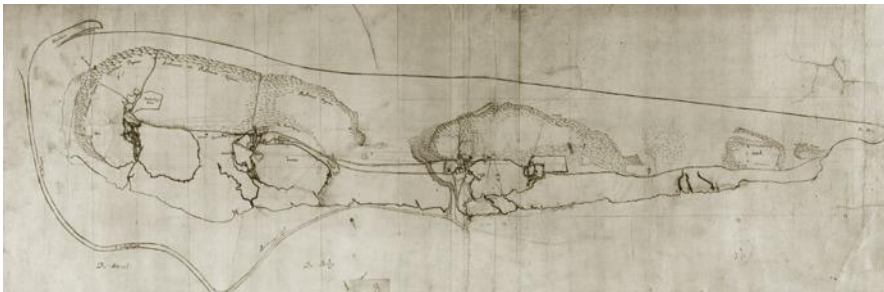

IN HOLLUM

Het dorp Sier

Opa Sippelaar is bezorgd. Zijn de duinen van Hollum op sommige plaatsen niet teveel weggeslagen door de zee? Op één plaats is er eigenlijk helemaal geen duin meer te bekennen aan de noordkant. Gelukkig liggen een stuk verderop nog wel hoge duinen, zodat het dorp geen gevaar loopt, maar toch... Opa is er niet gerust op. Zelf heeft hij het niet meegemaakt, maar zijn moeder vertelde van een storm in 1906 waarbij het water bij vloed zó hoog kwam dat de koeien tot hun buik in het zeewater stonden. De boer en zijn vrouw hadden het water nog nooit zo vlug zien opkomen en hadden daarom hun kalfjes in hun bedstee getild. Zo hadden die het tenminste overleefd. Het water stroomde het dorp binnen. Sommige zoetwaterputten stonden vol zout water. Opeens zat iedereen in de problemen, hoe moesten ze het vee water geven? "Stel dat er in deze winter zo'n storm komt", vraagt Tim zich af. "Zijn de duinen dan wel sterk genoeg? Vroeger is toch het vissersdorp Sier weggespoeld?"

Op deze kaart uit het jaar 1665 zie je dat ons eiland er nog heel anders uitzag.

Waar lag Sier dan?

Opa, Tim en Tamara gaan op zoek naar het dorp Sier. Ze weten dat het ten zuiden lag van de Badweg en ze vinden een pad richting strand met een aanwijzing, het Sierdsmoaispâd. "Het dorp Sier liep gevaar, het werd vol geblazen door zand en bovendien verdwenen bij storm grote stukken van het eiland precies op die plek in zee, net als nu op het strand bij Hollum." Dat het vreselijk geweest moet zijn met stuivend zand, dat zien Tim en Tamara. Tegelijk met hen gaat een groep kleine kinderen het strand op. Bij de kleintjes waait het zand in de ogen, ze trekken hun T-shirt over hun hoofd en springen wel een meter hoog zodat het zand niet tegen hun beentjes waait, want dat doet best pijn. Tim en Tamara willen restanten van het oude dorp vinden. Daarom slaan ze bij de strandovergang linksaf.

Bij de rode stip lag het dorpje Sier. De rode lijn laat de kustlijn zien van rond het jaar 1665. Het dorpje lag toen nog ver bij de zee vandaan.

Opa Sippelaar vertelt dat inmiddels het dorp Sier voorgoed verdwenen is in de golven van het zeegat Borndiep, dat wel 25 meter diep is. Opa vertelt: “Toen ik zo jong was als jullie, kwam het dorp opeens weer tevoorschijn. Meer dan tweehonderd jaar was het verborgen geweest onder een meter zand. Toen dat weer wegstoof en -spoelde kwamen er putten boven, maar ook stenen resten van muren”.

Archeologische vondst?

Tim en Tamara nemen allebei hun schep mee van hun juttersfiets. Ze zijn vastbesloten iets te vinden. Het kan zomaar in het zand liggen, maar waarschijnlijker is het dat het nu onder het overstuivende zand ligt. En wat zoeken ze eigenlijk? Ze graven een stukje om vlak onder de duinen. En dan plotseling, gewoon los in het zand, ziet Tamara naast zich een stuk aardewerk. De tweeling buigt zich over de scherf, is het van een bord? Van een schaal misschien? Dit roodbruine aardewerk aan de binnenkant met van buiten een witte ingebakken laag ziet er niet uit alsof het pas geleden in een winkel is gekocht. Ze graven op die plek en vinden van dezelfde schaal of pot nog een drietal scherven. En.... een rond balletje van klei, net iets meer dan een centimeter in doorsnee. Als opa bij hen komt kijken, kan hij zijn ogen niet geloven. Tamara vraagt: “Wat is dit?” “Dat is een knikker, zoals ze die vroeger bakten van wadklei. Voor kinderen om mee te spelen.” En als hij de scherven ziet wil opa onmiddellijk naar het Sorgdragersmuseum om het te laten bekijken. Maar Tim en Tamara willen niet. Ze hebben hun scheppen niet voor niets bij zich en graven nog even door en onderzoeken daarbij het zand. En inderdaad, van hetzelfde bord of schaalte vinden ze nog een zestal scherven.

Op deze foto zien we de Badweg richting Hollum. Dat was toen nog een flinke afstand. Tegenwoordig is hier de zee met het Sierdsmoaispâd.

Sier moet een mooi dorp geweest zijn.

Tim en Tamara willen niet naar huis. Ze kijken vanaf het strand naar de Robbenbank en zien even rechts daarvan de Bosplaat van Terschelling. In het zeegat varen de garnalenvissers. “De inwoners van Sier waren ook vissers”, vertelt opa Sippelaar. “Er zijn verhalen bekend van snikken, kleine vissersschepen, die beschutting zochten in de slenk die naar het dorp Sier liep. Helaas verzandde de slenk en konden de vissers niet meer vlakbij hun dorp aanleggen. Er is een kaart van 1731 waar de laatste twee huizen van Sier nog op staan. Maar eerder al hadden de mensen van Sier hun huizen verlaten, waarschijnlijk bij een heel krachtige westerstorm, waarbij grote stukken van het dorp zijn weggeslagen. Er zijn geen doden gevallen, de mensen zijn uit hun huizen gevlucht en naar familie in Hollum en Ballum gierend. Daarna zijn ze niet meer teruggekeerd. Hun huizen zo dicht bij de zee waren te gevaarlijk. Een ander groot probleem waren de zandstormen, die de weilanden en akkers vol zand bliezen. De oogst van groentes en graan zoals rogge mislukte keer op keer. Stel je voor dat het dorp nog had bestaan, stel je voor dat de inwoners door dammen te maken de vaarweg naar hun dorp hadden kunnen beschermen. Dan was Sier net zo’n dorp geweest als West-Terschelling, gebouwd tegen de hoge duinhelling en uitkijkend over het zeegat. Maar helaas, het dorp is verlaten. Wat wij weten is dat in 1569 het nog een welvarend dorp was. De heer van Ameland, Pieter van Cammingha heeft toen ieder gezin in het dorp nog wapens verstrekt tegen de Watergeuzen, die het eiland dreigden binnen te vallen. Net als de vissersschepen nu voeren die piraten in het zeegat heen en weer.”

Scherven van geglaazuurd hard aardewerk.

Bernard Kostwinner in het Sorgdragersmuseum weet meer over het aardewerk te vertellen.

In het Sorgdragersmuseum treffen ze Bernard Kostwinner. Als de tweeling het aardewerk laat zien, wil hij precies weten waar het is gevonden. Bernard neemt hen mee naar de vitrine waar de vondsten van Sier worden bewaard. “Het lijkt heel erg op dit kommetje”, Bernard wijst op een kommetje in de vitrine, met dezelfde rode klei aan de binnenkant en een bijna witte glazuurlaag. “Het is inderdaad waarschijnlijk aardewerk uit het dorp Sier, wat jullie hebben gevonden”, denkt hij. “En die knikker... ja kijk, daar hebben we hier in de vitrine meer van.” In de vitrine zien ze nog meer aardewerk, pijpenkoppen en ijzeren spijkers. Bernard laat hen op kaarten zien waar de verlaten dorpen Oerd, Swartwoude en Sier lagen. En de kaart uit 1731 waarop de laatste huisjes van Sier staan. “Tja, waarom vinden jullie aardewerk, waarschijnlijk afkomstig uit de waterputten van Sier?” vraagt Bernard aan de tweeling. “Waarom gooiden de mensen kapot vaatwerk in hun put? Nou, dat aardewerk zakte onder naar de bodem. Algen die in de put zaten hechtten zich aan het aardewerk. Daardoor bleef het water boven in de waterput mooi schoon en te gebruiken in het gezin.” Opeens begrijpen Tim en Tamara waarom het in 1906 zo’n verschrikkelijk drama was, toen de dijken braken en het zoute water alle putten bedorven had...

Een kleiplaat met oude karresporen en de resten van een oude waterput.